

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KABUL EDİLEBİLİRLİK HAKKINDA KARAR

Başvuru No: 40312/11

Taha Erdem SARI / Türkiye

Başkan

Julia Laffranque,

Hâkimler

Stéphanie Mourou-Vikström,

Arnfinn Bårdsen

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla
5 Şubat 2019 tarihinde Komite halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları
Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Yukarıda anılan 27 Aralık 2010 tarihli başvuruyu göz önüne alarak,
Davalı Hükümet tarafından ibraz edilen görüşleri ve bu görüşlere
karşılık olarak başvuran tarafından ibraz edilen görüşleri dikkate alarak,
Gerçekleştirilen müzakerelerin sonucunda aşağıdaki kararı vermiştir:

OLAYLAR

1. Başvuran Taha Erdem Sarı, 1990 doğumlu bir Türk vatandaşı olup, Ankara’da ikamet etmektedir. Mahkeme önünde Ankara Barosuna bağlı avukat E. Alkılıç tarafından temsil edilmiştir.

2. Türk Hükümeti (“Hükümet”), kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

A. Davanın Koşulları

3. Davanın konusu, taraflarca ifade edildiği şekliyle aşağıdaki gibi özetlenebilir.

4. Başvuran, Hava Harp Okulunda öğrenciydi. Başvuran kabul edilebilirlik koşullarını sağlamadığı gerekçesiyle 1 Nisan 2009 tarihinde okuldan atılmıştır. 17 Nisan 2009 tarihinde başvuran, atılma kararının iptal edilmesi için Askeri Yüksek İdare Mahkemesine (“AYİM”) başvuruda bulunmuştur.

5. AYİM, 13 Ocak 2010 tarihinde Savunma Bakanlığı tarafından sunulan gizli soruşturma raporlarına dayanarak, başvuranın davasını reddetmiştir. Başvuran bu gizli raporlara erişememiştir.

6. AYİM 14 Temmuz 2010 tarihinde başvuranın karar düzeltme talebini reddetmiştir.

B. İlgili İç Hukuk

7. Söz konusu zamana ait iç hukuka ilişkin açıklamalar *Tanışma/Türkiye* (no. 32219/05, §§ 29-47, 17 Kasım 2015) ve *Yavuz/Türkiye* ((k.k.), no. 29870/96, 25 Mayıs 2000) davalarında bulunmaktadır.

8. 16 Nisan 2017 tarihinde yapılan referandumun ardından 6771 sayılı Kanun kabul edilmiştir. Bu yeni kanuna göre, Anayasa’nın 145. ve

157. maddeleri ile Askeri Yüksek İdare Mahkemesi kaldırılmıştır. Ek olarak Anayasa'nın 142. maddesine aşağıdaki paragraf eklenmiştir:

“... Disiplin mahkemeleri dışında askerî mahkemeler kurulamaz. Ancak savaş halinde, asker kişilerin görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlara ait davalara bakmakla görevli askerî mahkemeler kurulabilir.”

9. 21 Mart 2018 tarihinde, 7103 sayılı Kanun çıkarılmıştır ve 27 Mart 2018 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanmıştır. 7103 Sayılı Kanun’un 23. maddesi, İdari Yargılama Usulü Kanunu’nda (no. 2577) değişiklik yapmıştır. Bu değişikliğe göre, Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin bağımsız ve tarafsız olmadığına ilişkin iddialara yönelik başvuruları an itibariyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde derdest olan bütün başvuranlar, iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle Mahkemenin kabul edilemezlik kararının bildirilmesinin ardından üç ay içerisinde Ankara İdare Mahkemesi önünde tekrar yargılanmayı talep edebilirler.

ŞİKÂYET

10. Başvuran, Sözleşme’nin 6 § 1 maddesine dayanarak Askeri Yüksek İdare Mahkemesi önündeki yargılamaların adil olmadığını ve mahkemeye sunulan raporlara erişim hakkının olmadığını iddia etmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

11. Başvuran, Sözleşme’nin 6. maddesi kapsamında, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi önündeki yargılamaların adilliği konusunda şikâyette bulunmuştur.

12. Hükümet, 21 Mart 2018 tarihinde çıkartılan ve 27 Mart 2018 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan 7103 sayılı Kanun hakkında

Mahkemeyi bilgilendirmiştir. Hükümet; 7103 Sayılı Kanun'un 23. maddesi, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda (no. 2577) değişiklik yaptığına ve bu değişikliğe göre Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin bağımsız ve tarafsız olmadığına yönelik başvuruları an itibariyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde derdest olan bütün başvuranların, iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle, Mahkemenin kabul edilemezlik kararının bildirilmesinin ardından üç ay içerisinde Ankara İdare Mahkemesi önünde tekrar yargılanmayı talep edebileceklerine dikkat çekmiştir. Bu doğrultuda Hükümet somut başvuruların iç hukuk yollarının tüketilmemesi gerekçesiyle reddedilmesi gerektiği görüşündedir.

13. Mahkeme, Sözleşme'nin 35 § 1 maddesi kapsamındaki iç hukuk yollarının tüketilmesi kuralının, Sözleşmeci Devletlere, gerçekleştirdikleri ileri sürülen ihlallerle ilgili, Mahkemeye başvuruda bulunulmadan önce, önleme veya düzeltme fırsatı vermek olduğunu yenilemektedir. Dolayısıyla, bu kural, başvuranların ilk olarak ulusal hukuk sisteminin sağladığı hukuk yollarından faydalanmalarını gerektirmekte, böylece Devletleri gerçekleştirmiş oldukları eylemlerle ilgili olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önünde hesap vermekten muaf kılmaktadır. Ancak söz konusu kural, ileri sürülen ihlal ile ilgili olarak başvurulabilecek etkin bir iç hukuk yolunun mevcut olduğu varsayımına dayanmaktadır (bk. *Radomilja ve Diğerleri/Hırvatistan* [BD], no. 37685/10, § 117, 20 Mart 2018; *Latak/Polonya* (k.k.), no. 52070/08, § 75, 12 Ekim 2010 ve *İçyer/Türkiye* (k.k.), no. 18888/02, 12 Ocak 2006).

14. İç hukuk yollarının tüketilip tüketilmediğine ilişkin değerlendirme, normal şartlarda Mahkemeye başvurunun yapıldığı tarih esas alınarak gerçekleştirilmektedir. Ancak, Mahkemenin birçok kararında belirttiği üzere bu kural, her davanın kendine özgü koşullarıyla

haklı kılınabilecek istisnalara tabidir (bk., *Baumann/Fransa*, no. 33592/96, § 47, 22 Mayıs 2001 ve yukarıda anılan, *İçyer*).

15. Mahkeme *Tanışma/Türkiye* kararında, (no. 32219/05, 17 Kasım 2015) söz konusu yasal problemi incelediğini belirtmiştir ve Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında Askeri Yüksek İdare Mahkemesinin bağımsız ve tarafsız olarak değerlendirilemeyeceğine karar vermiştir. Sonuç olarak, yerel düzeyde benzer şikâyetlere ilişkin telafi sağlamak ve Mahkeme önünde bekleyen başvuru sayısını azaltmak amacıyla 16 Nisan 2017 tarihinde Askeri Yüksek İdare Mahkemesi kaldırılmıştır. Bunun ardından, 21 Mart 2018 tarihinde, 7103 sayılı Kanun ile Mahkeme önünde bekleyen bütün başvurular için sivil bir idare mahkeme önünde tekrardan yargılanma hakkı sunulmuştur.

16. Mahkeme yukarıda anılan *Baysal/Türkiye* ((k.k.), no. 29698/11, 22 Mayıs 2018) davasındaki kararında, başvuranın iç hukuk yollarını, yani yeni hukuk yolunu tüketmediği gerekçesiyle, yeni yapılan bir başvuruyu kabul edilemez bulmuştur. Bu kararı verirken Mahkeme özellikle, bu yeni hukuk yolunun *muhtemel surette (a priori)* erişilebilir olduğunu ve yargılamanın adilliğine ilişkin şikâyetler için makul bir tazmin imkânı sunabildiğini değerlendirmiştir.

17. Somut davada, Mahkeme, *Baysal* kararında (yukarıda anılan) da aynı sonuca varmıştır ve başvuranın iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle Mahkemenin kabul edilemezlik kararının bildirilmesinin ardından üç ay içerisinde Ankara İdare Mahkemesi önünde tekrar yargılanmayı talep edebileceğini gözlemlemiştir. Sonuç olarak, Ankara İdare Mahkemesi davalara ilişkin yeni bir değerlendirme yapacaktır ve başvuran, Ankara İdare Mahkemesinin kararına karşı Danıştaya temyiz başvurusunda bulunabilecektir. Başvuran, sonrasında Danıştayın kararına karşı Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunabilmektedir. Eğer başvuran, hala kendisini iddia edilen ihlalin mağduru olarak görürse,

Sözleşme'nin 34. maddesi uyarınca, Mahkemeye yeni bir başvuru yapabilme imkânına sahiptir.

18. Ek olarak Mahkeme, yeniden yapılacak bu değerlendirmelerin başvuranın diğer şikâyetlerine ilişkin de bir telafi sağlayacağını belirtmiştir (bk., yukarıda anılan, *Baysal*, § 17).

19. Dolayısıyla, somut başvurunun, Sözleşme'nin 35 §§ 1 ve 4 maddesi kapsamında, iç hukuk yollarının tüketilmemiş olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmelidir.

Bu gerekçelerle, Mahkeme, oy birliğiyle,

Başvurunun kabul edilemez olduğuna *karar vermiştir*.

İşbu karar, İngilizce dilinde tanzim edilmiş olup, 7 Mart 2019 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Julia Laffranque
Başkan